

Ylitarkastaja Hannu Tolonen

Opetusministeriö

Julkishallinnon rooli ase- ja ampumaharrastuksen olosuhteiden kehittämisessä

Arvoisat seminaarin osanottajat, hyvät naiset ja herrat,

Seminaarin järjestäjät ovat antaneet osalleni sangen laajan aiheen- julkishallinnon rooli ase- ja ampumaharrastuksen olosuhteiden kehittämisessä. Aamupäivän aikana on jo ehditty käydä läpi näitä säädöspohjaisia samoin kuin ympäristöön liittyviä kysymyksiä niin, että omassa puheenvuorossani pyrin keskittymään ase- ja ampumaharrastuksen olosuhteiden kehittämiseen liikuntalain pohjalta.

Urheiluammunta eri muodoissaan on laji, johon tarvitaan omat suoritus- ja harrastuspaikat. Lajin erityispiirre on, että liikuntapaikka, jossa ammuntaa voidaan harrastaa, tarvitsee vaativat turvallisuus- sekä ympäristönsuojelulliset edellytykset toimintaa varten.

Opetusministeriön liikuntayksikön näkökulmasta katsottuna olemme erityisen kiinnostuneita ammunnasta liikuntamuotona. Meille selkeimmin tämä näyttäytyy laajemmin Suomen Ampumaurheiluliiton kautta ja pienemmällä harrastajamäärillä Suomen Ampumahiihtoliiton sekä Nykyaikaisen 5-ottelun kautta.

Liikuntalain tavoitteena on edistää liikuntaa, kilpa- ja huippu-urheilua sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa, edistää väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä tukea lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä liikunnan avulla.

Liikuntalaissa määrätään liikunnan vastuista ja yhteistyövelvoitteista. Lain mukaan yleisten edellytysten luominen liikunnalle on valtion ja kuntien tehtävä. Liikunnan järjestämisestä vastaavat pääasiassa liikuntajärjestöt. Opetusministeriö vastaa liikuntatoimen yleisestä johdosta, kehittämisestä ja yhteensovittamisesta liikunnan yhteistyössä valtionhallinnossa. Alueellisella tasolla nämä tehtävät kuuluvat läänin liikuntatoimelle ja paikallistasolla kunnille.

Lain arvopohja perustuu yhteiskunnan terveys- ja hyvinvointipolitiikan tukemiseen liikunnan avulla, samalla kun laissa korostetaan liikunnan merkitystä itseisarvoisena toimintana.

Liikuntalain perusteluissa painotetaan liikunnan olevan kansalaisten peruspalvelu.

Nykyisen hallituksen ohjelman mukaan liikuntapolitiikalla edistetään väestön hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä elämänkaaren eri vaiheissa. Painopiste on lasten ja nuorten liikunnassa. Liikunnan paikallisen tason toimintaedellytyksiä sekä liikunnan laaja-alaista tasa-arvoa vahvistetaan kansallisessa liikuntaohjelmassa määriteltävien suuntaviivojen mukaisesti. Liikunnan asemaa kunnallisena peruspalveluna vahvistetaan ja arkiliikunnan edellytyksiä parannetaan. Eettisen ja yhteiskuntavastuullisen sekä kansainväliseen menestykseen tähtäävän huippu-urheilun edellytyksiä tuetaan.

Opetusministeriön toteuttaman liikuntapolitiikan keskeiset vaikuttavuustavoitteet suuntautuvat väestön hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn edistämiseen, yhteiskunnallisen osallisuuden ja osallistumisen vahvistamiseen sekä kansainväliseen menestykseen tähtäävän sekä eettisesti ja yhteiskuntavastuullisesti toimivan huippu-urheilun tukemiseen.

Väestön hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn edistämiseksi ministeriö pyrkii aktivoimaan riittävästi liikkuvia säännölliseen liikkumiseen kaikissa ikäryhmissä, hillitsemään väestön ylipainoisuuden kasvua liikunnan avulla sekä ottamaan huomioon liikkumisympäristöt yhdyskuntasuunnittelussa. Yhteiskunnallisen osallisuuden ja osallistumisen vahvistamiseksi opetusministeriö luo edellytyksiä paikallistasoisten vapaaehtoistoimijoiden koulutuksen tuelle sekä kehittää koulutustoiminnan laatua ja sisältöä lasten ja nuorten, terveysliikunnan sekä kilpa- ja huippu-urheilun tarpeisiin.

Ampumaharrastuksen olosuhteiden kehittäminen opetusministeriössä tapahtuu usealla eri tavalla. Opetusministeriö, kuten jo aiemmin mainitsin, tukee toiminta-avustuksin valtakunnallisia lajiliittoja ampumaurheilu mukaan lukien suksilla ja ilman niitä. Tuen kohdentaminen tapahtuu tulosperusteisesti niin, että lajiliittojen toiminta määräajoin "läpivalaistetaan", jolloin arvioidaan harrastajamäärien kehitystä sekä

erityisesti toiminnan laatua. Käytännössä tämä jälkimmäinen osio on valmennuksen, lajin sisäisen kehittämisen sekä toiminnan taloudellisuuden vertaamista yhtäältä muihin lajeihin ja toisaalta lajin itsensä asettamiin tavoitteisiin.

Olosuhteita pyrimme myös kehittämään tavoitteellisen huippu-urheilunkin osalta. Merkillepantavaa on ampumaurheilun osalta se, että tulevien kesäolympialaisten Suomen joukkueen yksi suurimmista lajiryhmistä tulee olemaan ampumajoukkue.

Kolmanneksi ammunnan harrastusolosuhteita on kehitetty myös liikuntapaikkarakentamiseen osoitettujen avustusten avulla. Jokunen vuosi sitten Opetusministeriön liikuntapaikkajulkaisusarjan Ampumarataoppaassa on seikkaperäisesti käyty läpi ja esitelty ohjeet asianmukaisten ampumaurheilukeskustensuunnittelua, rakentamista ja turvallista käyttöä varten. Tämänkaltaisen informaatio-ohjaus on äärimmäisen tärkeätä ja sopii luontevasti ministeriömme vastuulle.

Liikunnassa toimivilla järjestöillä, yrityksillä sekä kunnan omalla palvelutoiminnalla on tärkeä rooli kaikkien asiakokonaisuuksien tavoitteiden toteuttamisessa. Kunnan strateginen päätöksenteko ja linjaukset ohjaavat pitkälle sitä, miten eri toimijoiden tarjoamat mahdollisuudet otetaan huomioon talousarvion laadinnassa ja käytännön toiminnassa.

Kuntien strategisessa valmistelussa liikuntatoimen rooli on usein ohut. Tällöin on oleellista, että liikunnan näkökulma ilmenee muiden toimialojen strategisissa linjauksissa.

Eräiden selvitysten mukaan Suomessa on kolmanneksi eniten luvallisia aseita maailmassa. Ammunnan harrastajia on noin 500 000. Ei siis liene sattumaa se, että Suomen Ampumaurheiluliitto on yksi niin sanotuista suurista lajiliitoista. Yli 300 jäsenseuraa, joissa on noin 35 000 jäsentä, ovat varsin merkittäviä lukuja. Aktiiviharrastajien määräkin on noin 15 000. Kaikkinsa opetusministeriön tuet täällä mukana oleville järjestöille ovat yhteensä noin 700 000 euroa.

Ampumaharrastuksen haasteina ovat lukuisat erilaiset lupakäytännöt ja niiden sirpaleisuus.

Harrastustoiminnan kasvua rajoittaa myös ampumaratojen sijainti asutukseen nähden. Niiden puute

erityisesti suurten kaupunkien läheisyydessä on merkittävä este ampumaharrastuksen kehittämisessä. Lisäksi kiristyneet ympäristönormit sekä pienten ratojen ylläpito talkoohengen vähetessä ovat haasteita tulevaisuutta silmälläpitäen.

Olemme mielenkiinnolla tutustuneet Suomen Ampumaurheiluliiton meille esittelemään ”Ampumaharrastuksen kehittämishanke, AMPU-hankkeeseen. Tällainen laaja toiminnallinen yhteistyöhanke, jossa ovat mukana kaikki merkittävät tahot, on mielestämme merkittävä. Toiminnan kehittämisen tavoitteena on yhtenäistää turvallisen ja vastuullisen ampumaharrastuksen ohjeistus ja säännöstö. Erityisen mielenkiintoisena pidän hankkeessa esitettyä Shooting Card-järjestelmää, jonka avulla on mahdollista kehittää toiminnan laatua.

Olemme tietoisesti halunneet odottaa hankkeen käynnistymistä nähdäksemme sen, onko harrastajilla ja jäsenseuroilla riittävää valmiutta kehittää urheiluammunnan olosuhteita sekä jäsenistön palvelua. Mikäli viesti on yksiselitteinen, yritämme osaltamme löytää ne tavat olla mukana tukemassa tällaista toiminnan laadullista kehittämistä.

Hyvät kuulijat,

Liikunta-asioita käsitellään strategiatasolla yleensä kunnan vetovoimatekijöiden ja investointien yhteydessä, jolloin ne kilpailevat muiden hyvinvointipalveluinvestointien kanssa.

Liikuntalautakunnan puuttuessa liikunnan rooli ja vaikutusvalta jäävät linjausten poliittisessa valmistelussa ja valtuuston päätöksenteossa sivuosaan – usein seuratoiminnassa olevien luottamusmiesten varaan. Niukan talouden oloissa kuntien panostukset kohdistuvat yleensä muihin kuin liikuntapalvelujen kehittämiseen, jos liikuntatoimen merkitystä ei ole tiedostettu riittävästi kunnan strategisissa linjauksissa.

Ampumaurheilu tai urheiluammunta tarvitsee yhtäläillä asianmukaisilla suorituspaikkoja, joissa tarvittavat laatutavoitteet ovat riittäviä. Toiminnan kehittäminen on tänä päivänä haasteellista kaikessa vapaaehtoisuuteen perustuvassa järjestötoiminnassa. Toivotan menestystä teille pyrkimyksissänne ja myös menestystä huippuampujillemme tulevan kesän koitoksissa.